TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2010. gada 8. septembrī*

Lieta C-46/08

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2008. gada 30. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2008. gada 8. februārī, tiesvedībā

Carmen Media Group Ltd

pret

Land Schleswig-Holstein,

Innenminister des Landes Schleswig-Holstein.

* Tiesvedības valoda — vācu.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji A. Ticano [*A. Tizzano*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] un P. Linda [*P. Lindh*], tiesneši K. Šīmans [*K. Schiemann*] (referents), E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], U. Lehmuss [*U. Lõhmus*], A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*] un L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*],

ģenerāladvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],
sekretārs B. Fileps [*B. Fülöp*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2009. gada 8. decembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Carmen Media Group Ltd* vārdā — V. Hambahs [*W. Hambach*], M. Hetihs [*M. Hettich*] un S. Minstermane [*S. Münstermann*], *Rechtsanwälte*, kā arī K. Kēnigs [*C. Koenig*], profesors,

— *Land Schleswig-Holstein* un *Innenminister des Landes Schleswig-Holstein* vārdā — L. E. Līdke [*L.-E. Liedke*] un D. Koka [*D. Kock*], pārstāvji, kuriem palīdz M. Hekers [*M. Hecker*] un M. Rutigs [*M. Ruttig*], *Rechtsanwälte*,

— Vācijas valdības vārdā — M. Lumma [*M. Lumma*], J. Mellers [*J. Möller*] un B. Kleins [*B. Klein*], pārstāvji,

— Beļģijas valdības vārdā — L. van den Bruka [*L. Van den Broeck*], kurai palīdz P. Vlāminks [*P. Vlaemminck*] un A. Ibēra [*A. Hubert*], *advocaten*,

— Grieķijas valdības vārdā — A. Samoni-Randu [*A. Samoni-Rantou*], M. Tasopulu [*M. Tassopoulou*] un O. Pacopulu [*O. Patsopoulou*], pārstāves,

— Spānijas valdības vārdā — F. Diess Moreno [*F. Díez Moreno*], pārstāvis,

— Nīderlandes valdības vārdā — K. Viselsa [*C. Wissels*] un M. de Hrāfe [*M. de Grave*], pārstāvji,

— Austrijas valdības vārdā — K. Pezendorfere [*C. Pesendorfer*], pārstāve,

— Norvēģijas valdības vārdā — K. B. Mūens [*K. B. Moen*], pārstāvis,

— Eiropas Komisijas vārdā — E. Traversa [*E. Traversa*], P. Dejmeka [*P. Dejmek*] un H. Krēmers [*H. Krämer*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2010. gada 4. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par EKL 49. panta interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Carmen Media Group Ltd* (turpmāk tekstā — "*Carmen Media*") un *Land Schleswig-Holstein* [Šlēsvigas—Holšteinas federālo zemi] un *Innenminister des Landes Schleswig-Holstein* [Šlēsvigas—Holšteinas federālās zemes iekšlietu ministru] par to atteikumu apmierināt *Carmen Media* lūgumu atzīt tiesības minētajā federālajā zemē piedāvāt sporta derības, izmantojot internetu.

Atbilstošās valsts tiesību normas

Federālās tiesības

3 Krimināl kodeksa (*Strafgesetzbuch*) 284. pantā ir noteikts:

"1. Personu, kura organizē vai publiski notur azartspēles bez administratīvas atļaujas vai kura piegādā šim nolūkam nepieciešamo aprīkojumu, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar naudas sodu.

[..]

3. Personu, kura 1. punktā minētajos gadījumos:

1) veic profesionālu darbību [..]

[..]

soda ar brīvības atņemšanu no trijiem mēnešiem līdz pieciem gadiem.

[..]"

4 Izņemot derību rīkošanu par oficiālām zirgu skriešanās sacīkstēm, kam ir piemērojams Likums par derību rīkošanu sacīkstēs un loterijām (*Rennwett- und Lotteriegesetz*, turpmāk tekstā — "*RWLG*"), un spēļu automātu ar iespēju gūt laimestu uzstādīšanu, kā arī nodrošināšanu citās iestādēs, izņemot kazino (spēļu salonos, kafejnīcās, restorānos, apmešanās vietās), uz kuriem attiecas Amatnieku, komerciālo un industriālo profesiju kodekss (*Gewerbeordnung*) un Noteikumi par spēļu automātiem un citām spēlēm ar iespēju gūt laimestu (*Verordnung über Spielgeräte und andere Spiele mit Gewinnmöglichkeit*), nosacījumi, ar kuriem var izsniegt atļauju minētā krimināl kodeksa 284. panta 1. punkta izpratnē, azartspēļu jomā tiek paredzēti dažādu federālo zemju mērogā.

5 *RWLG* 1. panta 1. punktā ir noteikts:

"Apvienībai, kura vēlas izmantot uzņēmumu savstarpēju derību rīkošanai publiskās zirgu skriešanās sacīkstēs vai citās publiskās sacensībās ar zirgu piedalīšanos, šim nolūkam ir jāsaņem atļauja no kompetentām iestādēm saskaņā ar federālās zemes tiesībām."

6 *RWLG* 2. panta 1. punktā ir noteikts:

"Personai, kura komerciālā nolūkā vēlas slēgt derības par publiskām sacensībām ar zirgu piedalīšanos vai kura vēlas būt par starpnieku šādās derībās (bukmeikeri), ir jāsaņem atļauja no kompetentām iestādēm saskaņā ar federālās zemes tiesībām."

GlüStV

7 Saskaņā ar Valsts līgumu par loterijām Vācijā (*Staatsvertrag zum Lotteriewesen in Deutschland*, turpmāk tekstā — "*LottStV*"), kas stājās spēkā 2004. gada 1. jūlijā, federālās zemes ir izveidojušas vienotu tiesisko regulējumu azartspēļu, izņemot kazino, rīkošanai, nodrošināšanai un izvietošanai komerciālos nolūkos.

8 2006. gada 28. marta spriedumā *Bundesverfassungsgericht* [Federālā konstitucionālā tiesa] attiecībā uz tiesisko regulējumu, ar kuru tika nodrošināta *LottStV* transponēšana Bavārijas federālajā zemē, nosprieda, ka ar minētajā federālajā zemē esošo valsts sporta derību monopolu tiekot pārkāpti Pamatlikuma 12. panta 1. punkta, ar kuru tiek garantēta brīvība izvēlēties profesiju, noteikumi. Minētā tiesa uzskatīja, ka, tā kā [ar monopolu] ir izslēgta privātu derību rīkošana, tomēr vienlaicīgi nepieņemot tādu tiesisko regulējumu, kurš strukturāli un būtībā gan juridiski, gan faktiski nodrošinātu, ka patiešām tiek sasniegts mērķis samazināt azartspēļu spēlēšanas tieksmi un cīnīties pret atkarību no tām, ar minēto monopolu nesamērīgi tiek apdraudēta attiecīgi garantētā brīvība izvēlēties profesiju.

9 Kā izriet no iesniedzējtiesas sniegtajiem skaidrojumiem, ar Valsts līgumu par azartspēlēm (*Glücksspielstaatsvertrag*, turpmāk tekstā — "*GlüStV*"), kurš tika noslēgts starp federālajām zemēm un stājās spēkā 2008. gada 1. janvārī, tika ieviests jauns vienots tiesiskais regulējums azartspēļu organizēšanai, nodrošināšanai un starpniecības pakalpojumu sniegšanai, lai panāktu atbilstību minētajā *Bundesverfassungsgericht* 2006. gada 28. marta spriedumā noteiktajām prasībām.

10 Iesniedzējtiesa turklāt norāda, ka no *GlüStV* projekta skaidrojošā ziņojuma (turpmāk tekstā — "Skaidrojošais ziņojums") izriet, ka *GlüStV* projekta galvenais mērķis ir cīņa pret azartspēļu atkarību un tās novēršana. Saskaņā ar Skaidrojošo ziņojumu kādā 2006. gada aprīļa ziņojumā, kuru par azartspēļu tirgu Eiropas Savienībā pēc Eiropas Kopienu Komisijas lūguma izstrādāja Šveices Salīdzinošo tiesību institūts, esot skaidri atspoguļota efektivitāte, kādu šajā ziņā varot sasniegt, pieņemot tiesisko regulējumu un stingri virzot attiecīgās darbības.

11 Attiecībā uz īpašo sporta derību nozari Skaidrojošajā ziņojumā esot norādīts, ka, pat ja attiecībā uz lielāko daļu spēlētāju šādām derībām esot vienīgi atpūtas un izklaides raksturs, tomēr tādā gadījumā, ja tiek būtiski palielināts šo derību piedāvājums, esot ļoti iespējams, ka tās var radīt ievērojamu atkarības iespēju; tā mudinot domāt pieejamos zinātniskajos pētījumos un ekspertu ziņojumos ietvertie elementi. Esot pamats arī ieviest pasākumus, ar kuriem tiktu novērsta šāda atkarība, nosakot ierobežojumus šādu azartspēļu rīkošanai, laišanai tirgū un nodrošināšanai. Minēto spēļu tirgu virzīšana un ierobežošana ar *GlüStV* šajā ziņā būtu jāpanāk, saglabājot esošo monopolu attiecībā uz tādu sporta derību un loteriju organizēšanu, kurām ir īpaši liela riska iespējamība.

12 Saskaņā ar *GlüStV* 1. pantu šī līguma mērķi ir šādi:

"1) novērst atkarību no azartspēlēm un derībām un radīt apstākļus, kas nepieciešami, lai efektīvi cīnītos pret atkarību,

2) ierobežot azartspēļu piedāvājumu un organizēti un kontrolēti vadīt iedzīvotāju spēlēšanas tieksmi, it īpaši novēršot novirzīšanos uz nelicencēto azartspēļu spēlēšanu,

3) garantēt nepilngadīgo personu un spēlētāju aizsardzību,

4) nodrošināt azartspēļu pienācīgu norisi, spēlētāju aizsardzību pret krāpšanu un novērst noziedzību, kas saistīta ar azartspēlēm."

13 *GlüStV* 2. pantā ir precizēts, ka attiecībā uz kazino ir piemērojams vienīgi tā 1., 3.–8., 20. un 23. pants.

14 *GlüStV* 4. pantā ir norādīts:

"1. Publiskas azartspēles rīkot vai sniegt starpniecības pakalpojumus attiecībā uz tām drīkst vienīgi ar attiecīgās federālās zemes kompetentās iestādes atļauju. Jebkāda šādu spēļu rīkošana un jebkādu starpniecības pakalpojumu sniegšana bez šādas atļaujas ir aizliegta (nelegālas azartspēles).

2. Šāda atļauja tiek atteikta, ja azartspēļu rīkošana vai starpniecības pakalpojumu sniegšana ir pretrunā 1. pantā noteiktajiem mērķiem. Atļauja netiek izsniegta tādiem azartspēļu starpniecības pakalpojumiem, kuri saskaņā ar šo valsts līgumu ir nelegāli. Nav nekādu iegūto tiesību attiecībā uz atļaujas saņemšanu.

[..]

4. Publisku azartspēļu rīkošana un starpniecības pakalpojumi internetā ir aizliegti."

15 *GlüStV* 10. pantā ir noteikts:

"1. Lai sasniegtu 1. pantā norādītos mērķus, federālajām zemēm ir administratīvs pienākums garantēt pietiekamu azartspēļu piedāvājumu. Tām palīdz tehniskā komiteja, kuras sastāvā ir eksperti, kuri ir specializējušies cīņā pret azartspēļu atkarību.

2. Saskaņā ar likumu federālās zemes šo uzdevumu var izpildīt vai nu pašas, vai ar juridisku personu, kas darbojas saskaņā ar publiskajām tiesībām, vai privāttiesisku sabiedrību, kuras neapstrīdami tieši vai netieši pieder publisko tiesību personām, starpniecību.

[..]

5. Personas, kuras nav minētas 2. punktā, loterijas un spēles var rīkot, vienīgi ievērojot trešās iedaļas noteikumus."

16 *GlüStV* trešā iedaļa attiecas uz loterijām, kurām ir neliela apdraudējuma iespēja, kuras var tikt atļautas ar ļoti ierobežojošiem nosacījumiem un vienīgi tādiem rīkotājiem, kuriem ir vispārēju interešu vai labdarības mērķi.

17 *GlüStV* 25. panta 6. punktā ir noteikts:

"Federālās zemes, atkāpjoties no 4. panta 4. punkta, vienu gadu pēc valsts līguma stāšanās spēkā var atļaut loteriju rīkošanu un starpniecības pakalpojumu sniegšanu internetā, ja nav to aizlieguma iemeslu saskaņā ar 4. panta 2. punktu un ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

— izmantojot identifikācijas un autentifikācijas pasākumus, ir garantēta nepilngadīgu personu vai spēlētāju, kuriem [spēlēt] aizliegts, piedalīšanās, ievērojot Komisijas norādes nepilngadīgo personu kā slēgtas mediju izmantotāju grupas aizsardzībai;

— atļaujā noteiktās likmes ir ierobežotas līdz 1000 EUR/mēnesī un tiek nodrošināts kredīta aizliegums;

— ir aizliegts personas mudināt uz atkarību, izmantojot ātru izlozi, un ir aizliegta interaktīvas piedalīšanās iespēja ar rezultātu publicēšanu reālajā laikā; attiecībā uz loterijām tiek noteikts skaita ierobežojums — divas laimestu gūšanas izlozes nedēļā;

— [azartspēļu] lokalizācija, izmantojot vismodernākās metodes, lai nodrošinātu, ka tajās var piedalīties vienīgi personas, uz kurām attiecas atļaujas piemērošanas joma;

— tiek ieviesta un īstenota sociālo pasākumu programma, kura ir pielāgota īpašajiem interneta apstākļiem un kuras efektivitāte tiek zinātniski novērtēta."

18 Iesniedzējtiesa uzsver, ka saskaņā ar Skaidrojošo ziņojumu *GlüStV* 25. panta 6. punktā ietvertā pārejas noteikuma mērķis ir sniegt kompensāciju, ievērojot taisnīgumu, diviem komercspēļu uzņēmumiem, kuri darbojas gandrīz vienīgi internetā un nodarbina attiecīgi 140 un 151 personu, tiem dodot pietiekamu laiku, lai nodrošinātu savas darbības atbilstību *GlüStV* atļautajiem izplatīšanas kanāliem.

Šlēsvigas—Holšteinas federālās zemes tiesiskais regulējums

19 *GlüStV* Šlēsvigas—Holšteinas federālajā zemē tika transponēts ar 2007. gada 13. decembra Likumu, ar kuru tiek piemērots Valsts līgums par azartspēlēm Vācijā (*Gesetz zur Ausführung des Staatsvertrages zum Glücksspielwesen in Deutschland*) (*GVOBl.* 2007, 524. lpp.; turpmāk tekstā — "*GlüStV AG*").

20 *GlüStV AG* 4. pantā ir noteikts:

"1. Lai sasniegtu *GlüStV* 1. pantā norādītos mērķus, Šlēsvigas—Holšteinas federālā zeme veic azart[spēļu] kontroli, kā arī nodrošina pietiekamu azartspēļu piedāvājumu un zinātnisko pētījumu veikšanu, lai izvairītos no atkarības riskiem, kas saistīti ar azartspēlēm, un tos novērstu.

2. Saskaņā ar *GlüStV* 10. panta 1. punktu Šlēsvigas—Holšteinas federālā zeme šo funkciju veic, izmantojot *NordwestLotto Schleswig-Holstein GmbH & Co. KG.* (*NordwestLotto Schleswig-Holstein*), kuras daļas tieši vai netieši, pilnībā vai galvenokārt pieder federālajai zemei. [..]

3. *NordwestLotto Schleswig-Holstein* var rīkot skaitļu loterijas, momentloterijas un sporta derības, kā arī papildu loterijas un spēles šajā jomā.

[..]"

21 *GlüStV AG* 5. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Atļaujas saņemšanai saskaņā ar *GlüStV* 4. panta 1. punktu azartspēlēm, kuras nav loterijas ar nelielu apdraudējuma iespēju (6. pants), ir nepieciešams,

1) lai nebūtu *GlüStV* 4. panta 2. punkta pirmajā un otrajā teikumā paredzēto atteikuma iemeslu,

2) lai tiktu ievērotas

a) prasības saistībā ar nepilngadīgu personu aizsardzību atbilstoši *GlüStV* 4. panta 3. punktam,

b) *GlüStV* 4. panta 4. punktā paredzētais interneta aizliegums,

c) *GlüStV* 5. pantā paredzētie reklāmas ierobežojumi,

d) *GlüStV* 6. pantā paredzētās prasības sociālo pasākumu programmas jomā un

e) prasības par atkarības risku izskaidrošanu atbilstoši *GlüStV* 7. pantam,

3) rīkotājas vai rīkotāja vai starpnieka, kuriem ir jānodrošina, lai rīkošana un starpniecības pakalpojumi tiktu veikti likumīgi un spēļu dalībniekiem un kompetentajām iestādēm viegli pārbaudāmā veidā, uzticamība,

4) tehniskās komitejas dalība jaunu azartspēļu piedāvājumu ieviešanā, jaunu izplatīšanas veidu ieviešanā vai esošu izplatīšanas veidu ievērojamā paplašināšanā atbilstoši *GlüStV* 9. panta 5. punktam un ziņojuma par jaunā piedāvājuma vai paplašinātā piedāvājuma sociālajām sekām izstrādes nodrošināšana,

5) lai tiktu nodrošināts, ka rīkotāja vai rīkotājs *GlüStV* 10. panta 2. punkta izpratnē piedalās saskaņotā sistēmā, ar kuru tiek aizliegta atsevišķu spēlētāju dalība saskaņā ar *GlüStV* 8. un 23. pantu,

6) lai tiktu nodrošināts, ka spēlētāji, kuriem [spēlēt] aizliegts, tiek izslēgti no spēles saskaņā ar *GlüStV* 21. panta 3. punkta pirmo teikumu un 22. panta 2. punkta pirmo teikumu, un

7) lai komercspēļu starpnieki ievērotu *GlüStV* 19. panta prasības.

Ja ir izpildīti pirmā teikuma nosacījumi, atļauja ir jāpiešķir."

22 *GlüStV AG* 9. pantā ir noteikts:

"Atkāpjoties no *GlüStV* 4. panta 4. punkta, loteriju rīkošana un starpniecības pakalpojumu sniegšana internetā var tikt atļauta līdz 2008. gada 31. decembrim, ja tiek nodrošināta *GlüStV* 25. panta 6. punktā paredzēto nosacījumu ievērošana. [..]"

Pamata lieta un prejudiciālie jautājumi

23 *Carmen Media* ir reģistrēta Gibraltārā, kur tai ir izsniegta licence sporta derību laišanai tirgū. Ar nodokļiem saistītu iemeslu dēļ minētā licence tomēr attiecas vienīgi uz šādu derību laišanu tirgū ārvalstīs ("offshore bookmaking").

24 Vēloties Vācijā piedāvāt šādas derības, izmantojot internetu, *Carmen Media* 2006. gada februārī lūdza Šlēsvigas—Holšteinas federālajai zemei atzīt šādas darbības likumību, ņemot vērā tās Gibraltārā saņemto licenci. Pakārtoti *Carmen Media* lūdza izsniegt darbības atļauju vai vismaz neizteikt iebildumus pret šo darbību līdz brīdim, kad tiks ieviesta Kopienu tiesībām atbilstoša atļaujas izsniegšanas procedūra privātiem pakalpojumu sniedzējiem.

25 Tā kā šie lūgumi 2006. gada 29. maijā tika noraidīti, *Carmen Media* 2006. gada 30. jūnijā cēla prasību *Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgerich*t (Šlēsvigas—Holšteinas Administratīvā tiesa). Minētās prasības pamatojumam tā norāda, ka ar Šlēsvigas—Holšteinas federālajā zemē spēkā esošo valsts sporta derību monopolu tiek pārkāpti EKL 49. panta noteikumi. Pretēji Tiesas prasībām, kuras tā ir noteikusi 2003. gada

6. novembra spriedumā lietā C-243/01 *Gambelli* u.c. (*Recueil*, I-13031. lpp.), valsts sporta derību un loteriju monopola juridiskā un praktiskā struktūra, kas izriet no *LottStV*, neļaujot nodrošināt saskaņotu un sistemātisku cīņu pret spēļu atkarību. *Carmen Media* uzskata, ka cita veida spēles un derības, piemēram, spēļu automāti, derības zirgu skriešanas sacīkstēs vai spēles, kuras tiek piedāvātas spēļu zālēs, netiek pakļautas šādam valsts monopolam un turklāt tās arvien vairāk attīstās, lai gan šādas spēles un derības radot lielāku atkarības risku nekā sporta derības un loterijas. Tiesvedības gaitā *Carmen Media* norādīja, ka šāda pretruna turpinās arī pēc *GlüStV* un *GlüStV AG* stāšanās spēkā.

26 Šlēsvigas—Holšteinas federālā zeme savukārt norāda, ka apstāklis, ka *Carmen Media* izsniegtā licence attiecas vienīgi uz "offshore bookmaking", tai neļauj atsaukties uz Kopienu pakalpojumu sniegšanas brīvības noteikumiem, jo minētais uzņēmums šādus pakalpojumus nevar likumīgi sniegt savā reģistrācijas dalībvalstī. Turklāt ir jānorāda, ka Kopienu tiesībās nav noteikta visu azartspēļu tiesisko regulējumu kopējas saskaņotības prasība. Dažādas spēļu nozares neesot salīdzināmas, un iespējami trūkumi kādā no šīm nozarēm nevarot ietekmēt citām nozarēm piemērojamās sistēmas tiesiskumu. Tādējādi valsts monopola atbilstība Kopienu tiesībām esot jāizvērtē, ņemot vērā tikai attiecīgo spēļu nozari. Šajā gadījumā neesot šaubu par šādu atbilstību, it īpaši kopš *GlüStV* un *GlüStV AG* stāšanās spēkā.

27 Iesniedzējtiesa uzsver, ka *Carmen Media* lūguma ļaut Šlēsvigas—Holšteinas federālajā zemē darboties kā privātam sporta derību tiešsaistē pakalpojumu sniedzējam [izskatīšanas] rezultāts ir atkarīgs no atbildes, kāda ir jāsniedz uz Šlēsvigas—Holšteinas federālās zemes izvirzītajiem argumentiem.

28 Attiecībā uz pirmo no šiem argumentiem minētā tiesa uzskata, ka, lai pakalpojumu sniedzējam, kurš vēlas sniegt pakalpojumus, izmantojot internetu, varētu piemērot pakalpojumu sniegšanas brīvības jomas noteikumus, pietiek, ka attiecīgā darbība nav nelikumīga šī pakalpojumu sniedzēja reģistrācijas dalībvalstī. Savukārt jautājumam, vai šādus pakalpojumus minētais pakalpojumu sniedzējs patiešām šajā valstī sniedz, neesot nozīmes. Derību slēgšana Gibraltārā neesot aizliegta, un šajā gadījumā vienīgi nodokļu iemeslu dēļ *Carmen Media* izsniegtā atļauja attiecas tikai uz derībām ārvalstīs.

29 Attiecībā uz otro argumentu iesniedzējtiesa, precizējot, ka valsts juridiskais regulējums, uz kuru pašlaik ir jāatsaucas, izriet no *GlüStV* un *GlüStV AG*, uzdod jautājumu, vai ar valsts monopolu un ar to saistīto privātu uzņēmēju izslēgšanu attiecībā uz sporta derībām un loterijām, kuru radītais apdraudējums nav mazs, kas izriet no *GlüStV* 10. panta 1., 2. un 5. punkta kopā ar *GlüStV AG* 4. panta 2. punktu, netiek pārkāpts EKL 49. pants.

30 Minētā tiesa norāda, ka *GlüStV* galvenais mērķis — kā izriet no Skaidrojošā ziņojuma — ir novērst spēļu atkarību un cīnīties pret šo atkarību. Šajā ziņā uzskatot, ka no Tiesas judikatūras izriet, ka — ja dalībvalstu rīcības brīvība noteikt to azartspēļu politikas mērķus, īpaši attiecībā uz pilsoņu pamudināšanas uz pārmērīgiem izdevumiem šajā jomā novēršanas politiku, precīzi nosakot vēlamās aizsardzības līmeni, tām principā ļauj radīt monopolu, tad to tomēr var veikt vienīgi ar nosacījumu, ka saistībā ar to pieņemtais tiesiskais regulējums atbilst samērīguma principam, iesniedzējtiesa atsaucas uz 1999. gada 21. septembra spriedumu lietā C-124/97 *Läärä* u.c. (*Recueil*, I-6067. lpp., 39. punkts). Minētā tiesa šaubās, vai pamata lietā aplūkotais valsts sporta derību monopols atbilst cīņas pret spēļu atkarību saskaņotības un sistemātiskuma prasībai, kas izriet no iepriekš minētā sprieduma lietā *Gambelli* u.c. 67. punkta.

31 Minētā tiesa šajā ziņā, pirmkārt, norāda, ka attiecībā uz spēļu automātiem, kuru gadījumā tomēr, ņemot vērā pašreizējās zinātniskās atziņas un kā tas izriet arī no Skaidrojošā ziņojuma, ir noteikts, ka tie no visām azartspēlēm rada vislielāko atkarības riska iespēju, Federālā Ekonomikas ministrija nesen ir atvieglojusi šos azartspēļu komerciālās izmantošanas nosacījumus, grozot Noteikumus par spēļu automātiem un citām spēlēm ar iespēju gūt laimestu (*BGBl.* 2006 I, 280. lpp.). To grozījumu vidū, kuri stājās spēkā 2006. gada 1. janvārī, ir šādi: kafejnīcās atļautais spēļu automātu skaits ir palielināts no 2 līdz 3 spēļu automātiem, minimālā telpa katram spēļu automātam spēļu zālēs ir samazināta no 15 m2 līdz 12 m2 un maksimālais spēļu automātu skaits šajās spēļu zālēs ir palielināts no 10 līdz 12 spēļu automātiem. Tāpat minimālais spēles ilgums katram spēļu automātam ir samazināts no 12 līdz 5 sekundēm un zaudējuma ierobežojums EUR 60 vietā ir noteikts EUR 80 apmērā.

32 Otrkārt, esot pretruna starp, pirmkārt, mērķiem, ar kuriem tiek pamatots valsts sporta derību monopols, un, otrkārt, Vācijas iestāžu veikto paplašināšanas politiku kazino spēļu jomā, kuru spēļu atkarības riska iespēja tomēr ir lielāka nekā sporta derībām. Laika posmā no 2000. līdz 2006. gadam atļauto kazino skaits esot pieaudzis no 66 līdz 81 kazino.

33 Treškārt, no *GlüStV* piemērošanas jomas ir izslēgtas derības par publiskām zirgu skriešanas sacīkstēm vai citas sacensības ar zirgu piedalīšanos, un tās reglamentē *RWLG*, ar kuru ir atļautas derības, kuras privāti uzņēmumi izmanto komerciāliem nolūkiem.

34 Iesniedzējtiesa uzskata, ka azartspēļu tiesiskā regulējuma saskaņotība būtu jānovērtē, aplūkojot kopējo pieļauto azartspēļu piedāvājumu, un vienīgi tas likumdevējam varētu ļaut efektīvi novērst spēļu atkarības risku.

35 Minētā tiesa uzskata, ka apstāklis, ka šie dažādie spēļu un derību veidi ietilpst gan federālo zemju kompetencē, gan federatīvās valsts kompetencē, šajā ziņā nebūtu jāņem vērā, novērtējot pamata lietā aplūkotā monopola atbilstību Kopienu tiesībām.

36 Ja no Tiesas atbildes uz pirmajiem diviem iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem izrietētu, ka EKL 49. pants ir piemērojams tādai situācijai, kādā ir prasītāja pamata lietā, un ka ar minēto monopolu tiek pārkāpti šī panta noteikumi, tad rastos jautājums, kādā veidā valsts tiesībās ir jāievēro pienākums nodrošināt tiesību, kuras uzņēmumiem izriet no šī panta, aizsardzību, un, precīzāk, jautājums par *GlüStV* 4. panta 2. punkta — kurā iespēja iegūt atļauju ir atkarīga no šajā tiesību normā paredzētajiem nosacījumiem, — atbilstību [EKL 49. pantam].

37 Tāpat rastos jautājums par *GlüStV* 4. panta 4. punktā noteiktā publisku azartspēļu rīkošanas un starpniecības pakalpojumu sniegšanas aizlieguma internetā atbilstību EKL 49. pantam. Iesniedzējtiesa šajā ziņā šaubās, vai šādu pasākumu var uzskatīt par piemērotu vēlamo mērķu — aizsargāt nepilngadīgas personas un cīnīties pret spēļu atkarības risku — sasniegšanai.

38 Šādos apstākļos *Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai EKL 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai varētu atsaukties uz pakalpojumu sniegšanas brīvību, ir nepieciešams, lai pakalpojumu sniedzējs atbilstoši viņa reģistrācijas dalībvalsts noteikumiem tajā drīkstētu sniegt savus pakalpojumus (šajā gadījumā — Gibraltārā piešķirtas azartspēļu rīkošanas licences ierobežošana, atļaujot vienīgi "offshore bookmaking")?

2) Vai EKL 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā valsts sporta derību un loteriju monopols (turklāt ne tikai ar nelielu atkarības rašanās potenciālu), kura pamatā ir cīņa pret spēļu atkarības risku, ja šajā pašā dalībvalstī privāti pakalpojumu sniedzēji drīkst rīkot citas azartspēles ar lielu atkarības rašanās iespējamību, kā arī ja sporta derību un loteriju, no vienas puses, un citu azartspēļu, no otras puses, atšķirīgais tiesiskais regulējums ir pamatots ar atšķirīgu federālo zemju un federatīvās valsts likumdošanas kompetenci?

Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša:

3) vai EKL 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru kompetentajai iestādei, kura izsniedz atļaujas rīkot azartspēles un sniegt starpniecības pakalpojumus attiecībā uz tām, ir piešķirta rīcības brīvība arī gadījumos, ja ir izpildīti likumā paredzēti [atļaujas] izsniegšanas nosacījumi?

4) Vai EKL 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru ir aizliegts publiskas azartspēles rīkot un to starpniecības pakalpojumus veikt internetā, it īpaši, ja vienlaikus — kaut arī vienīgi viena gada pārejas termiņa laikā — to rīkošana un starpniecības pakalpojumu sniegšana internetā, ievērojot nepilngadīgu personu un spēlētāju aizsardzības noteikumus, tiek atļauta kā kompensācija, ievērojot samērīguma principu, lai divi profesionāli spēļu uzņēmumi, kuri līdz šim ir darbojušies tikai internetā, varētu pārkārtot darbību atbilstoši [*GlüStV*] atļautiem pakalpojumu sniegšanas veidiem?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

39 Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa vaicā, vai uzņēmējs, kurš vēlas piedāvāt sporta derības dalībvalstī, kurā tas nav reģistrēts, var atsaukties uz EKL 49. panta noteikumiem tādā gadījumā, ja [šim uzņēmējam] nav atļaujas, saskaņā ar kuru tas šādas derības varētu piedāvāt personām, kuras atrodas tā reģistrācijas dalībvalstī, bet ir tikai atļauja šos pakalpojumus sniegt personām, kuras atrodas ārpus minētās teritorijas.

40 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka darbības, ar kurām lietotājiem tiek ļauts pret atlīdzību piedalīties veiksmes spēlē, ir uzskatāmas par pakalpojumiem EKL 49. panta izpratnē (šajā ziņā skat. 1994. gada 24. marta spriedumu lietā C-275/92 *Schindler*, *Recueil*, I-1039. lpp., 25. punkts, un 1999. gada 21. oktobra spriedumu lietā C-67/98 *Zenatti*, *Recueil*, I-7289. lpp., 24. punkts).

41 Attiecīgi šādi pakalpojumi, kā tas izriet no pastāvīgās judikatūras, var ietilpt EKL 49. panta piemērošanas jomā, ja pakalpojumu sniedzējs ir reģistrēts citā dalībvalstī, nevis tajā, kur pakalpojums tiek piedāvāts (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Zenatti*, 24. un 25. punkts). No tā izriet, ka tāpat ir tādā gadījumā, ja pakalpojumu sniedzējs ar interneta palīdzību piedāvā pakalpojumus potenciālajiem pakalpojumu saņēmējiem, kuri ir reģistrēti citās dalībvalstīs, un tos sniedz, nepārvietojoties no dalībvalsts, kurā tas ir [reģistrēts] (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Gambelli* u.c., 53. un 54. punkts).

42 Pats apstāklis, ka kādā dalībvalstī reģistrētam uzņēmumam izsniegta atļauja attiecas vienīgi uz derībām, kas, izmantojot internetu, tiek piedāvātas personām, kuras neatrodas minētās dalībvalsts teritorijā, šādu derību piedāvājumu nevar atbrīvot no EKL 49. pantā garantētās pakalpojumu sniegšanas brīvības piemērošanas jomas.

43 Minētajā tiesību normā paredzētās tiesības kādā dalībvalstī reģistrētam saimnieciskās darbības subjektam sniegt pakalpojumus citā dalībvalstī nav atkarīgas no [nosacījuma], ka minētajam [saimnieciskās darbības] subjektam šādi pakalpojumi ir jāsniedz arī viņa reģistrācijas dalībvalstī (skat. 1997. gada 5. jūnija spriedumu lietā C-56/96 *VT4*, *Recueil*, I-3143. lpp., 22. punkts). Šajā ziņā EKL 49. pantā ir vienīgi noteikts, ka pakalpojumu sniedzējam ir jābūt reģistrētam dalībvalstī, kurā nav reģistrēts pakalpojumu saņēmējs.

44 Šāds konstatējums turklāt neietekmē tiesības, kuras joprojām piemīt visām dalībvalstīm, uz kuru teritoriju varētu attiekties ar interneta palīdzību sniegto derību piedāvājums, noteikt, ka šādam uzņēmējam ir jāievēro [attiecīgās dalībvalsts] tiesiskajā regulējumā noteiktie ierobežojumi šajā jomā tiktāl, ciktāl šie ierobežojumi atbilst prasībām, kuras izriet no Savienības tiesībām, īpaši saistībā ar [to] nediskriminējošo raksturu un samērīgumu (skat. 2007. gada 6. marta spriedumu apvienotajās lietās C-338/04, C-359/04 un C-360/04 *Placanica* u.c., Krājums, I-1891. lpp., 48. un 49. punkts).

45 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka attiecībā uz pamatojumiem, kurus var pieņemt, ja ir valsts pasākumi, ar kuriem tiek ierobežota pakalpojumu sniegšanas brīvība, Tiesa vairākkārt ir norādījusi, ka azartspēļu un derību jomā pieņemtajos valsts tiesību aktos noteiktie mērķi, aplūkoti kopumā, visbiežāk attiecas uz pakalpojuma saņēmēju aizsardzību un vispārīgākā veidā — uz patērētāju aizsardzību, kā arī sabiedriskās kārtības aizsardzību. Tiesa ir uzsvērusi arī, ka ar šādiem mērķiem, kuri ir ietverti vairākos primāros vispārējo interešu apsvērumos, var pamatot pakalpojumu sniegšanas brīvības apdraudējumu (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Schindler*, 58. punkts; lietā *Läärä* u.c., 33. punkts, un lietā *Zenatti*, 31. punkts; 2003. gada 11. septembra

spriedumu lietā C-6/01 *Anomar* u.c., *Recueil*, I-8621. lpp., 73. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Placanica* u.c., 46. punkts).

46 No Tiesas judikatūras arī izriet, ka katrai dalībvalstij ir jānovērtē, vai saistībā ar tās izvirzītajiem leģitīmajiem mērķiem ir pilnīgi vai daļēji jāaizliedz šāda veida darbības vai tikai tās jāierobežo un saistībā ar to ir jāparedz vairāk vai mazāk stingri pārraudzības pasākumi[;] šādi veiktu pasākumu nepieciešamība un samērīgums ir jāvērtē tikai atkarībā no mērķiem, kurus tās izvirzījušas, un no aizsardzības līmeņa, kuru paredzējušas nodrošināt attiecīgās valsts iestādes (šajā ziņā skat. it īpaši iepriekš minētos spriedumus lietā *Läärä* u.c., 35. un 36. punkts, un lietā *Zenatti*, 33. un 34. punkts, kā arī 2009. gada 8. septembra spriedumu lietā C-42/07 *Liga Portuguesa de Futebol Profissional* un *Bwin International*, Krājums, I-7633. lpp., 58. punkts).

47 Īpaši, atsaucoties uz 1993. gada 3. februāra spriedumu lietā C-148/91 *Veronica Omroep Organisatie* (*Recueil*, I-487. lpp.), kā arī 2006. gada 12. septembra spriedumu lietā C-196/04 *Cadbury Schweppes* un *Cadbury Schweppes Overseas* (Krājums, I-7995. lpp.), Beļģijas un Austrijas valdības savukārt pauda šaubas par iespējamību *Carmen Media* pamata lietā minētajos apstākļos atsaukties uz pakalpojumu sniegšanas brīvības jomas noteikumiem, jo minētais uzņēmums esot reģistrēts Gibraltārā — ko šajā ziņā veicināja nodokļu stimuls —, tikai tāpēc, lai izvairītos no stingrākiem noteikumiem, kas tam būtu piemērojami, ja tas būtu reģistrēts tādas dalībvalsts teritorijā, uz kuru ir vērsta tā saimnieciskā darbība.

48 Šajā ziņā tomēr ir jānorāda, ka šādi apsvērumi pārsniedz šī prejudiciālā jautājuma robežas.

49 Šis jautājums attiecas vienīgi uz to, vai tādas Gibraltāra iestāžu izdotas atļaujas, kas tam ļautu piedāvāt derības arī Gibraltāra teritorijā, neesamība tādu uzņēmumu kā *Carmen Media* atbrīvo no piemērošanas jomas, [kāda ir] EK līguma noteikumiem saistībā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību. Savukārt iesniedzējtiesa nav nedz iesniegusi precīzus elementus vai paudusi īpašas šaubas par iemesliem, kuru rezultātā *Carmen Media* tika reģistrēta Gibraltārā, nedz uzdevusi jautājumu Tiesai par no tā, iespējams, izrietošām sekām.

50 Turklāt ir jāatgādina, ka Tiesa iepriekš ir nospriedusi, ka jautājums par EKL 49. panta piemērojamību atšķiras no jautājuma, vai dalībvalsts var noteikt pasākumus, lai citā dalībvalstī reģistrētam pakalpojumu sniedzējam traucētu apiet šīs valsts tiesību aktus (šajā ziņā skat. 1994. gada 5. oktobra spriedumu lietā C-23/93 *TV10*, *Recueil*, I-4795. lpp., 15. punkts, kā arī pēc analoģijas — attiecībā uz brīvību veikt uzņēmējdarbību — 1999. gada 9. marta spriedumu lietā C-212/97 *Centros*, *Recueil*, I-1459. lpp., 18. punkts).

51 Šādos apstākļos Tiesai saistībā ar šo tiesvedību nav jālemj par Beļģijas un Austrijas valdību paustajām šaubām.

52 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uz pirmo uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka EKL 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka uzņēmums, kurš, izmantojot internetu, vēlas piedāvāt sporta derības dalībvalstī, kurā tas nav reģistrēts, netiek atbrīvots no minētās tiesību normas piemērošanas jomas tikai tādēļ vien, ka minētajam uzņēmumam nav atļaujas, ar kuru tam tiktu ļauts šādas derības piedāvāt personām, kuras atrodas tā reģistrācijas valsts teritorijā, bet gan vienīgi atļauja piedāvāt šos pakalpojumus personām, kuras atrodas ārpus minētās teritorijas.

Par otro jautājumu

53 Ņemot vērā iesniedzējtiesas lēmumā ietvertās norādes, kuras minētas šī sprieduma 29.–35. punktā, ir jāuzskata, ka, uzdodot otro jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai EKL 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā valsts monopols sporta derību un loteriju rīkošanas jomā, kuru ir ieviesusi reģionāla iestāde, galvenokārt pamatojoties uz pamudināšanas uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēli novēršanu un cīņu pret atkarību no tām, tiktāl, ciktāl šajā gadījumā esot apšaubāms, vai šis mērķis varētu tikt īstenots saskaņoti un sistemātiski, ņemot vērā:

— pirmkārt, apstākli, ka cita veida azartspēļu izmantošana, — piemēram, derības par zirgu skriešanās sacīkstēm vai spēļu automāti — tiek atļauta privātiem uzņēmējiem, un

— otrkārt, faktu, ka cita veida azartspēļu, piemēram, kazino vai spēļu automātu, kuri ir uzstādīti spēļu zālēs, restorānos un apmešanās vietās, piedāvājumiem tiek piemērota paplašināšanas politika.

54 Minētā tiesa turklāt vaicā, vai atbildi uz šo jautājumu var ietekmēt apstāklis, ka šo citu azartspēļu tiesiskais regulējums vismaz daļēji ir federatīvās valsts kompetencē.

55 Vispirms ir jāatgādina, ka iepriekš minētā sprieduma lietā *Gambelli* u.c. 67. punktā, pēc tam, kad Tiesa bija norādījusi, ka spēļu [uzņēmējdarbības] ierobežojumus var pamatot tādi primāri vispārējo interešu iemesli kā patērētāju aizsardzība un krāpšanas

un pilsoņu pamudināšanas uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēlēm novēršana, Tiesa nosprieda, ka tā tas tomēr ir tikai tad, ja minētie ierobežojumi, kuri ir pamatoti ar šiem iemesliem un ar nepieciešamību novērst sabiedriskās kārtības traucējumus, ir piemēroti, lai garantētu minēto mērķu sasniegšanu tādā ziņā, ka šiem ierobežojumiem ir saskaņoti un sistemātiski jāveicina derību slēgšanas darbību ierobežošana.

56 Kā izriet no šī sprieduma 53. punkta, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot šīs pēdējās minētās prasības piemērojamību.

57 Minētā tiesa uzskata, ka būtu apšaubāmi, ka tāds valsts monopols, kāds ir pamata lietā aplūkotais monopols saistībā ar sporta derību rīkošanu, kurš ir ieviests, lai novērstu pamudināšanu uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēlēm un cīnītos pret atkarību no tām, ņemot vērā veidu, kādā tiek laistas tirgū citu veidu azartspēles, varētu veicināt derību slēgšanas darbību ierobežošanu saskaņoti un sistemātiski.

58 Šajā ziņā, kā tas izriet no šī sprieduma 46. punktā atgādinātās judikatūras, katrai dalībvalstij ir jānovērtē, vai saistībā ar tās izvirzītajiem leģitīmajiem mērķiem ir pilnīgi vai daļēji jāaizliedz šāda veida darbības vai tikai tās jāierobežo un saistībā ar to ir jāparedz vairāk vai mazāk stingri pārraudzības pasākumi, šādi veiktu pasākumu nepieciešamību un samērīgumu vērtējot tikai atkarībā no sasniedzamajiem mērķiem un no aizsardzības līmeņa, kuru paredzējušas nodrošināt attiecīgās valsts iestādes.

59 Tiesa tāpat ir nospriedusi, ka [saistībā ar tiesību aktiem], kuri atbilst Līgumam, azartspēļu vai veiksmes spēļu nodrošināšanas un spēlēšanas darbību organizēšanas un kontroles noteikumu izvēle, vai nu noslēdzot ar valsti administratīvu koncesiju līgumu vai vairāku spēļu nodrošināšanu un spēlēšanu ierobežojot šim nolūkam attiecīgi licencētās vietās, ir jāveic valsts iestādēm to rīcības brīvības ietvaros (iepriekš minētais spriedums lietā *Anomar* u.c., 88. punkts).

60 Tiesa turklāt ir precizējusi, ka attiecībā uz azartspēlēm principā ir jāpārbauda atsevišķi katrs ierobežojums, kas paredzēts valsts tiesību aktos, it īpaši, vai tas ir piemērots, lai nodrošinātu attiecīgās dalībvalsts nosauktā mērķa vai mērķu īstenošanu, un vai tas nepārsniedz to, kas nepieciešams šī mērķa vai mērķu sasniegšanai (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Placanica* u.c., 49. punkts).

61 Iepriekš minētā sprieduma lietā *Schindler*, kurš tika pasludināts par dalībvalsts tiesisko regulējumu, ar kuru tika aizliegtas loterijas, 50.–52. punktā Tiesa ir norādījusi, ka, pat ja citu veiksmes spēļu, piemēram, futbola spēļu prognožu vai tā saukto "bingo" spēļu, kuras savukārt ir atļautas minētajā dalībvalstī, likmju apmērs var būt salīdzināms ar loteriju likmju apmēru un pat ja tajās ir ievērojama nejaušības daļa, to mērķis, noteikumi, kā arī organizēšanas noteikumi atšķiras no citās dalībvalstīs rīkotām liela apjoma loterijām. Tādējādi Tiesa secināja, ka šīs citas spēles neatrodas salīdzināmā situācijā ar loterijām, kuras ir aizliegtas ar minētās dalībvalsts tiesību aktiem, un tās nevar tikt tām pielīdzinātas.

62 Kā to ir uzsvērušas visas valdības, kuras iesniedza apsvērumus Tiesā, nav šaubu, ka dažāda veida azartspēles var būt ļoti atšķirīgas, īpaši attiecībā uz to konkrētiem organizēšanas noteikumiem, likmju un laimestu apmēru, kas tās raksturo, iespējamo spēlētāju skaitu, kuri var nodoties šai spēlei, to noformējumu, izplatību, īslaicīgumu vai atkārtotību, reakciju, kādu tās izraisa spēlētājos, vai arī saistībā ar apstākli — kā tas ir attiecībā uz spēlēm, kuras tiek piedāvātas kazino, un kazino vai citās iestādēs

izvietotiem spēļu automātiem —, vai tām ir nepieciešama fiziska spēlētāja klātbūtne vai nav.

63 Šādos apstākļos pats apstāklis, ka no dažāda veida azartspēlēm vienām tiek piemērots valsts monopols, bet citām — privātiem uzņēmējiem izsniegtu atļauju sistēma, nevar padarīt par nepamatotiem pasākumus, kuri, ņemot vērā leģitīmos mērķus, kas tiem ir izvirzīti, tāpat kā valsts monopols sākotnēji varētu šķist visierobežojošākie un visefektīvākie. Šādas juridisko sistēmu atšķirības pašas par sevi neietekmē šāda valsts monopola piemērojamību mērķa novērst pilsoņu pamudināšanu uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēlēm un cīnīties pret atkarību no tām, kura dēļ tas ticis ieviests, sasniegšanai.

64 Tomēr, kā atgādināts šī sprieduma 55. punktā, no Tiesas judikatūras arī izriet, ka dalībvalsts ieviestu ierobežojumu pakalpojumu sniegšanas brīvībai un brīvībai veikt uzņēmējdarbību, kurš ir balstīts uz šādu mērķi, var pamatot vienīgi ar nosacījumu, ka minētais ierobežojošais pasākums ir piemērots, lai nodrošinātu minētā mērķa sasniegšanu, veicinot derību slēgšanas darbību ierobežošanu saskaņoti un sistemātiski.

65 Tiesa tāpat ir precizējusi, ka valsts tiesām, īpaši ņemot vērā konkrētus attiecīgā ierobežojošā tiesiskā regulējuma piemērošanas noteikumus, ir jāpārliecinās, ka tas patiešām atbilst rūpēm samazināt spēļu iespējas un ierobežot darbības šajā jomā saskaņoti un sistemātiski (šajā ziņā skat. it īpaši iepriekš minētos spriedumus lietā *Zenatti*, 36. un 37. punkts, kā arī apvienotajās lietās *Placanica* u.c., 52. un 53. punkts).

66 Kā Tiesa attiecībā uz šiem dažādajiem gadījumiem jau ir nospriedusi iepriekš minētajā spriedumā lietā *Gambelli* u.c. (7., 8. un 69. punkts), ja dalībvalsts iestādes veicina un mudina patērētājus piedalīties loterijās, azartspēlēs vai derībās, lai valsts kase no tā gūtu finansiālu labumu, šīs valsts iestādes nevar atsaukties uz sabiedrisko kārtību saistībā ar spēļu iespēju samazināšanas nepieciešamību, lai pamatotu ierobežojošus pasākumus, pat ja — kā tas bija minētās lietas gadījumā — tie ir saistīti tikai ar derību slēgšanas darbībām.

67 Šajā gadījumā, pēc tam, kad tika norādīts, ka derības par zirgu skriešanās sacīkstēm vai spēļu automātus drīkst izmantot privātie uzņēmēji, kuriem ir atļauja, iesniedzējtiesa arī konstatēja, ka attiecībā uz kazino spēlēm un spēļu automātiem, kuriem esot lielāka atkarības riska iespēja nekā sporta derībām, kompetentās valsts iestādes izstrādā piedāvājuma paplašināšanas politiku. Kazino skaits laika posmā no 2000. līdz 2006. gadam ir palielinājies no 66 līdz 81 kazino, savukārt apstākļi spēļu automātu izmantošanai iestādēs, kuras nav kazino, piemēram, spēļu zālēs, restorānos, kafejnīcās un apmešanās vietās, nesen ir būtiski mīkstināti.

68 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, ir jāatzīst, ka, pamatojoties uz iesniedzējtiesas veiktajiem konstatējumiem, minētā tiesa var pamatoti uzskatīt, ka no apstākļa, ka attiecībā uz citām azartspēlēm, uz kurām neattiecas pamata lietā aplūkotais valsts monopols, kompetentās iestādes veido politiku, kuras mērķis ir veicināt dalību šādās citās spēlēs, nevis samazināt spēļu iespējamību un ierobežot darbību šajā jomā saskaņoti un sistemātiski, izriet, ka mērķi novērst pamudināšanu uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēlēm un cīnīties pret atkarību no tām, kurš bija par pamatu minētā monopola izveidei, vairs nevar efektīvi īstenot, izmantojot šo monopolu, tādējādi to vairs nevar pamatot ar EKL 49. pantu.

69 Attiecībā uz apstākli, ka dažādas attiecīgās azartspēles ir gan federālo zemju kompetencē, gan federatīvās valsts kompetencē, ir jāatgādina — kā tas izriet no pastāvīgās judikatūras —, ka dalībvalsts, lai pamatotu tai Savienības tiesībās paredzētu saistību neievērošanu, nevar aizbildināties ar iekšējās tiesību sistēmas normām, praksi vai situāciju. Pašas dalībvalsts veikta iekšēja kompetenču pārdale starp centrālām, reģionālām vai vietējām iestādēm minēto dalībvalsti cita starpā nevar atbrīvot no minēto saistību izpildes (šajā ziņā skat. it īpaši 2001. gada 13. septembra spriedumu lietā C-417/99 Komisija/Spānija, *Recueil*, I-6015. lpp., 37. punkts).

70 No iepriekš minētā izriet, ka, lai gan Savienības tiesībām nav pretrunā tāda iekšēja kompetenču pārdale, saskaņā ar kuru vairākas azartspēles ir federālo zemju kompetencē, bet citas — federatīvās valsts iestāžu kompetencē, tomēr tādā gadījumā attiecīgās federālās zemes iestādēm un federatīvās valsts iestādēm kopīgi ir jāizpilda Vācijas Federatīvajai Republikai noteiktais pienākums nepārkāpt EKL 49. panta noteikumus. No tā izriet, ka tik lielā mērā, kā to paredz [minētās] tiesību normas ievērošana, šīm dažādajām iestādēm šajā nolūkā ir jāsaskaņo savu attiecīgo kompetenču īstenošana.

71 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uz otro uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka EKL 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā gadījumā, ja sporta derību un loteriju jomā ir ieviests reģionāls valsts monopols ar mērķi novērst pamudināšanu uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēli un cīnīties pret atkarību no tām un ja valsts tiesa konstatē, ka vienlaicīgi:

— privāti uzņēmēji, kuriem ir atļaujas, var izmantot citu veidu azartspēles, un ka

— attiecībā uz citu veidu azartspēlēm, uz kurām neattiecas minētais monopols un kurām turklāt ir lielāka atkarības riska iespēja nekā spēlēm, uz kurām attiecas šis monopols, kompetentās iestādes īsteno piedāvājuma paplašināšanas politiku nolūkā attīstīt un stimulēt dalību spēlēs, īpaši lai palielinātu peļņu no tām,

minētā valsts tiesa var pamatoti uzskatīt, ka šāds monopols nav piemērots, lai nodrošinātu mērķa veicināt spēļu iespēju samazināšanu un saskaņoti un sistemātiski ierobežot darbību šajā jomā sasniegšanu. Apstāklim, ka azartspēles, uz kurām attiecas minētais monopols, un šie citi azartspēļu veidi attiecīgi ietilpst reģionālo iestāžu kompetencē un federālo iestāžu kompetencē, šajā ziņā nav nozīmes.

Par trešo jautājumu

72 Uzdodot trešo jautājumu, iesniedzējtiesa vaicā, vai EKL 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, ar kuru azartspēļu rīkošanas un starpniecības pakalpojumu nodrošināšanas atļaujas izsniegšana ir atstāta kompetentās iestādes rīcības brīvības [jomā], pat ja ir izpildīti likumā noteiktie [atļaujas] piešķiršanas nosacījumi.

73 Šis jautājums ir uzdots vienīgi pakārtoti tādam gadījumam, ja no atbildes uz otro jautājumu izrietētu, ka ar pamata lietā aplūkoto monopolu tiek pārkāpti EKL 49. panta noteikumi. Tomēr, ņemot vērā, ka iesniedzējtiesai, pamatojoties uz Tiesas formulēto atbildi uz šo otro jautājumu, būs jānosaka, vai minēto monopolu var pamatot ar leģitīmiem vispārējo interešu mērķiem, kuri ir šī monopola ieviešanas pamatā, Tiesai ir jāsniedz atbilde uz trešo jautājumu.

74 Šlēsvigas—Holšteinas federālā zeme tomēr apšauba šī otrā jautājuma pieņemamību, jo iesniedzējtiesas lēmumā nav norādīts pietiekams un atbilstošs pamatojums.

75 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru saistībā ar LESD 267. pantā noteikto procedūru tikai valsts tiesa, kura iztiesā lietu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ir tā, kas, ņemot vērā lietas īpatnības, var noteikt, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir vajadzīgs, lai šī tiesa varētu pieņemt nolēmumu, un cik atbilstīgi ir Tiesai uzdotie jautājumi. Tātad tādā gadījumā, ja uzdotie jautājumi skar Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir pienākums pieņemt nolēmumu (skat. it īpaši 2001. gada 13. marta spriedumu lietā C-379/98 *PreussenElektra*, *Recueil*, I-2099. lpp., 38. punkts, un 2009. gada 10. marta spriedumu lietā C-169/07 *Hartlauer*, Krājums, I-1721. lpp., 24. punkts).

76 Atteikšanās lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālu jautājumu ir iespējama tikai tad, ja acīmredzami ir skaidrs, ka prasītajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamata lietas faktisko situāciju vai priekšmetu, ja problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesas rīcībā nav tādu vajadzīgo faktisko un tiesību apstākļu, lai varētu sniegt noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *PreussenElektra*, 39. punkts, un lietā *Hartlauer*, 25. punkts).

77 Šajā gadījumā ir jānorāda, kā tas izriet no šī sprieduma 24. punkta, ka *Carmen Media* iesniegtās prasības mērķis tādā gadījumā, ja pamata lietā aplūkotais monopols tiktu atzīts par neatbilstošu Savienības tiesībām, ir panākt, lai atbildētājām pamata lietā tiktu piespriests izsniegt atļauju *Carmen Media* sporta derību laišanai tirgū Šlēsvigas—Holšteinas federālajā zemē vai pakārtoti — neiebilst pret šādu darbību līdz brīdim, kad tiks ieviesta Savienības tiesībām atbilstoša atļaujas izsniegšanas procedūra.

78 Turklāt no pamata lietā piemērojamajām atbilstošajām valsts tiesību normām izriet, ka *GlüStV* 4. panta 1. un 2. punktā un *GlüStV AG* 5. panta 1. punktā ir paredzēti atšķirīgi nosacījumi atļaujas izsniegšanai attiecībā uz azartspēļu rīkošanu un starpniecības pakalpojumu sniegšanu, tomēr minētajā *GlüStV* 4. panta 2. punktā ir precizēts, ka nav nekādu iegūtu tiesību atļaujas saņemšanai.

79 Šādas norādes ļauj saprast iemeslus, kuru dēļ iesniedzējtiesa ir uzdevusi trešo jautājumu, un saprast nozīmi, kāda var būt atbildei uz šo jautājumu pamata lietas risinājuma aspektā. Tie ir pietiekami, lai Tiesa uz uzdoto jautājumu varētu sniegt lietderīgu atbildi.

80 No tā izriet, ka trešais prejudiciālais jautājums ir pieņemams.

81 Pēc būtības ir jānorāda, ka, lai gan no iesniedzējtiesas sniegtajām norādēm izriet, ka attiecībā uz loterijām un sporta derībām Šlēsvigas—Holšteinas federālā zeme ir ieviesusi valsts monopolu, kura īpašnieks ir *NordwestLotto Schleswig-Holstein GmbH & Co. KG*, iespēja izsniegt atļaujas šajā jomā, šķiet, vismaz teorētiski ir noteikta *GlüStV* 4. panta 1. un 2. punktā un *GlüStV AG* 5. panta 1. punktā.

82 Iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai tāda atļauju sistēma, kāda ir ieviesta ar šīm tiesību normām, var atbilst prasībām, kuras izriet no EKL 49. panta, ja azartspēļu rīkošanas un starpniecības pakalpojumu nodrošināšanas atļaujas izsniegšana ir atstāta kompetentās iestādes rīcības brīvības [jomā], pat ja ir izpildīti minētajā tiesību normā paredzētie piešķiršanas nosacījumi.

83 Kā izriet no šī sprieduma 46. punkta, katrai dalībvalstij ir jānovērtē, vai saistībā ar tās izvirzītajiem leģitīmajiem mērķiem ir pilnīgi vai daļēji jāaizliedz darbības azartspēļu jomā, vai arī tās tikai ir jāierobežo un saistībā ar to ir jāparedz vairāk vai mazāk stingri pārraudzības pasākumi.

84 No Tiesas judikatūras izriet, ka, ja dalībvalsts vēlas sasniegt mērķi samazināt spēļu iespējas, tai principā ir atļauts ieviest atļauju sistēmu un saistībā ar to paredzēt licencēto uzņēmumu skaita ierobežojumus (skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Placanica* u.c., 53. punkts).

85 Tomēr rīcības brīvība, kura dalībvalstīm piemīt, lai ierobežotu azartspēļu piedāvājumu, tās neatbrīvo no pienākuma nodrošināt, lai to ieviestie ierobežojumi atbilstu no Tiesas judikatūras izrietošajiem nosacījumiem, īpaši attiecībā uz to samērīgumu (skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Liga Portuguesa de Futebol Profissional* un *Bwin International*, 59. punkts un tajā minētā judikatūra).

86 Tomēr ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja dalībvalstī tiek ieviesta atļauju sistēma tiesvedībā atzītu leģitīmu mērķu sasniegšanai, ar šāda veida atļauju sistēmu nedrīkst leģitimizēt diskrecionāru valsts iestāžu rīcību, kas var atņemt lietderīgo iedarbību Savienības tiesību noteikumiem, it īpaši tiem, kas attiecas uz tādu pamatbrīvību, kāda ir aplūkota pamata lietā (skat. it īpaši 2010. gada 3. jūnija spriedumu lietā C-203/08 *Sporting Exchange*, Krājums, I-4695. lpp., 49. punkts un tajā minētā judikatūra).

87 Tāpat, lai pamatotu sistēmu, saistībā ar kuru ir jāsaņem iepriekšēja administratīvā atļauja, lai arī ar to tiek izdarīta atkāpe no pamatbrīvības, šai sistēmai ir jābūt pamatotai ar nediskriminējošiem un iepriekš zināmiem objektīviem kritērijiem, lai nodrošinātu, ka valsts iestāžu rīcības brīvības izmantošana tiek ierobežota tādā veidā, lai tā netiktu izmantota patvaļīgi. Turklāt jebkurai personai, uz kuru attiecas ierobežojošs pasākums, kurš balstīts uz šādu aizliegumu, jābūt iespējai izmantot efektīvus tiesību aizsardzības līdzekļus (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Sporting Exchange*, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).

88 Šlēsvigas—Holšteinas federālā zeme rakstveida apsvērumos attiecībā uz *GlüStV* 4. pantā paredzētajām atļaujām ir norādījusi, ka kompetentās iestādes rīcības brīvība nav absolūta, — to ierobežo likumā noteiktais sasniedzamais mērķis, samērīguma princips un pamattiesības. Tas izslēdzot jebkādu patvaļīgu rīcību un ļaujot veikt tiesiskas valsts prasībām atbilstošu tiesas kontroli. Šlēsvigas—Holšteinas federālā zeme uzskata, ka ar *GlüStV AG* 5. panta 1. punktu turklāt tiekot konkretizētas minētās iestādes rīcības brīvības robežas, paredzot vairākus nosacījumus un precizējot, ka, ja ir izpildīti šie nosacījumi, minētā atļauja ir jāpiešķir. Savukārt Vācijas valdība uzskata, ka Vācijas tiesību sistēmā esot paredzēti atbilstoši tiesību aizsardzības līdzekļi pret diskrecionāriem administratīvajiem lēmumiem, kuri varētu izrādīties patvaļīgi.

89 Valsts tiesai, kurai vienīgajai ir pilnvaras interpretēt valsts tiesības, nepieciešamības gadījumā ir jāpārbauda, vai pamata lietā aplūkotais tiesiskais regulējums, proti, *GlüStV* 4. panta 1. un 2. punkts un *GlüStV AG* 5. panta 1. punkts, atbilst šī sprieduma 85.–87. punktā atgādinātajām, no Savienības tiesībām izrietošajām prasībām.

90 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz trešo uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka EKL 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā gadījumā, ja dalībvalstī ir ieviesta sistēma, saistībā ar kuru ir jāsaņem iepriekšēja administratīvā atļauja dažādu veidu azartspēļu piedāvāšanai, šāda sistēma, kas ietver atkāpi no minētajā tiesību normā garantētās pakalpojumu

sniegšanas brīvības, var atbilst prasībām, kuras izriet no šīs tiesību normas, vienīgi ar nosacījumu, ka tā ir pamatota ar nediskriminējošiem un iepriekš zināmiem objektīviem kritērijiem, lai nodrošinātu, ka valsts iestāžu rīcības brīvības izmantošana tiek ierobežota tādā veidā, lai to nevarētu izmantot patvaļīgi. Turklāt jebkurai personai, uz kuru attiecas ierobežojošs pasākums, kurš balstīts uz šādu aizliegumu, jābūt iespējai izmantot efektīvus tiesību aizsardzības līdzekļus.

Par ceturto jautājumu

91 Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa vaicā, vai EKL 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru ir aizliegts publiskas azartspēles rīkot un to starpniecības pakalpojumus veikt internetā, it īpaši, ja šķiet, ka šīs darbības joprojām ir atļautas viena gada pārejas laika posmā, lai ļautu uzņēmumiem, kuri līdz šim snieguši starpniecības pakalpojumus vienīgi internetā, pārkārtot savu darbību atbilstoši citiem atļautiem laišanas tirgū veidiem, ja minētajā pārejas laika posmā tiek ievēroti dažādi nepilngadīgu personu un spēlētāju aizsardzības noteikumi.

92 Šlēsvigas—Holšteinas federālā zeme norāda, ka, ņemot vērā šī jautājuma formulējumu, neesot skaidri saprotams, vai tas attiecas vienīgi uz ar pamata lietā aplūkoto tiesisko regulējumu ieviestā pārejas laika posma atbilstību Savienības tiesībām, vai arī tas attiecas arī uz principiālu azartspēļu piedāvājuma aizliegumu internetā.

93 Tomēr šīs šaubas nav pamatotas.

94 Vispirms no paša šī prejudiciālā jautājuma formulējuma izriet, ka iesniedzējtiesa vispārēji un principiāli vaicā par aizlieguma rīkot azartspēles un veikt to starpniecības pakalpojumus internetā atbilstību Savienības tiesībām, lai gan iepriekš minēto pārejas noteikumu esamība, kā norāda apstākļa "it īpaši" izmantojums, tiek norādīta kā īpašība, kura arī ir jāņem vērā pamata lietā.

95 Tāpat, kā izriet no šī sprieduma 37. punkta, iesniedzējtiesas lēmumā paustās šaubas ļoti vispārīgi attiecas uz jautājumu, vai *GlüStV* 4. panta 4. punktā ietverto aizliegumu var uzskatīt par piemērotu mērķa cīnīties pret spēļu atkarības risku un mērķa aizsargāt nepilngadīgās personas sasniegšanai, kuri tiek uzskatīti par pamata lietā aplūkotā tiesiskā regulējuma pieņemšanas pamatu.

96 Visbeidzot, acīmredzot vienīgi ar nosacījumu, ka principiālo aizliegumu izmantot internetu azartspēļu piedāvāšanai var uzskatīt par piemērotu vēlamo leģitīmo mērķu sasniegšanai, varētu būt pamats vaicāt, vai minēto piemērojamību var ietekmēt pamata lietā aplūkotā pārejas laika posma ieviešana.

97 Pirmkārt, attiecībā uz aizliegumu rīkot azartspēles un sniegt to starpniecības pakalpojumus internetā ir jānorāda, ka iesniedzējtiesa, kā tikko atgādināts šī sprieduma 95. punktā, vienīgi ļoti vispārīgi apšauba šī aizlieguma atbilstību Savienības tiesībām.

98 Tā kā minētā tiesa tā arī nav precizējusi tai šajā ziņā radušos šaubu raksturu, šajā ziņā vienīgi norādot uz nostājām, kuras Komisija esot pieņēmusi Vācijas Federatīvajai Republikai adresētā pamatotā atzinumā pēc tam, kad tā bija paziņojusi par *GlüStV*, tās tomēr nekādi neizskaidrojot, Tiesa pārbaudē aprobežosies ar jautājumu, vai tāds *GlüStV* 4. panta 4. punktā ietverts aizlieguma pasākums attiecībā uz azartspēļu piedāvāšanu, izmantojot internetu, principā var tikt uzskatīts par piemērotu, lai sasniegtu mērķi novērst pamudināšanu uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēli un mērķi cīnīties pret atkarību no tām, kā arī mērķi aizsargāt nepilngadīgas personas.

99 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka Tiesa iepriekš ir piekritusi, ka vienkāršs pasākums, ar kuru tiek aizliegts praktizēt kāda veida azartspēles dalībvalsts teritorijā, šajā gadījumā — loterijas, var tikt pamatots ar šādiem primāriem vispārējo interešu iemesliem (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Schindler*).

100 Pamata lietā apstrīdētais aizliegums attiecas nevis uz aizliegumu laist tirgū īpašu azartspēļu veidu, bet gan uz azartspēļu piedāvāšanas līdzekli, proti, internetu.

101 Tiesai jau ir bijusi iespēja norādīt uz azartspēļu piedāvāšanas internetā īpatnībām (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Liga Portuguesa de Futebol Profissional* un *Bwin International*, 72. punkts).

102 Tādējādi Tiesa ir norādījusi, ka, tā kā nav tieša kontakta patērētāja un [uzņēmuma] starpā, internetā piedāvātās azartspēles ietver dažāda rakstura un mēroga riskus saistībā ar iespējamu [uzņēmumu] izdarītu patērētāju krāpšanu salīdzinājumā ar šo spēļu

tradicionālo tirgu (iepriekš minētais spriedums lietā *Liga Portuguesa de Futebol Profissional* un *Bwin International*, 70. punkts).

103 Tāpat ir jānorāda, ka pazīmes, kuras ir raksturīgas internetā piedāvātām azartspēlēm, var izrādīties par cita veida riska avotu, kuram ir lielāka nozīme patērētāju aizsardzības jomā, īpaši attiecībā uz jauniešiem un personām, kurām ir īpaša tieksme pēc spēles vai kuri var attīstīt šādu tieksmi, salīdzinot ar tradicionāliem šādu spēļu tirgiem. Papildus iepriekš minētajai tieša kontakta starp patērētāju un uzņēmumu neesamībai īpašais vieglums un internetā piedāvāto spēļu pieejamības pastāvīgums, kā arī šāda starptautiska piedāvājuma, iespējams, palielināts apjoms un izplatība vidē, kuru turklāt raksturo spēlētāja izolētība, anonimitāte un sociālās kontroles neesamība, rada pietiekami daudz faktoru, kuri var veicināt spēļu atkarības un pārmērīgu izdevumu saistībā ar tām attīstību, kā arī attiecīgi palielināt ar to saistītās negatīvās sociālās un morālās sekas, kas uzsvērtas pastāvīgā judikatūrā.

104 Turklāt ir jānorāda, ka, ņemot vērā rīcības brīvību, kāda ir dalībvalstīm, lai noteiktu patērētāju aizsardzības un sabiedriskās kārtības aizsardzības līmeni, kuru tās vēlas nodrošināt azartspēļu nozarē, saistībā ar samērīguma kritēriju tomēr netiek prasīts, lai dalībvalsts iestāžu noteiktais ierobežojošais pasākums atbilstu koncepcijai, kurai piekrīt visas dalībvalstis un kura attiecas uz attiecīgās leģitīmās intereses aizsardzības kārtību (pēc analoģijas skat. 2009. gada 28. aprīļa spriedumu lietā C-518/06 Komisija/Itālija, Krājums, I-3491. lpp., 83. un 84. punkts).

105 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, ir jāpieņem, ka jebkādu azartspēļu piedāvāšanas, izmantojot internetu, aizlieguma pasākums principā var tikt uzskatīts par piemērotu, lai sasniegtu mērķi novērst pamudināšanu uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēli un mērķi cīnīties pret atkarību no tām, kā arī mērķi aizsargāt nepilngadīgas

personas, pat ja šādu spēļu piedāvājums, izmantojot tradicionālākus līdzekļus, joprojām tiek atļauts.

106 Otrkārt, attiecībā uz pamata lietā aplūkotā pārejas laika posma ieviešanu galvenokārt ir jāpārliecinās, vai tas neapdraud attiecīgā tiesību akta saskaņotību, virzot uz vēlamajam mērķim pretēju rezultātu.

107 Šajā ziņā uzreiz ir jākonstatē, ka pamata lietā aplūkotais pārejas pasākums ir piemērojams vienīgi loterijām, nevis cita veida azartspēlēm.

108 Turklāt no iesniedzējtiesas iesniegtajiem skaidrojumiem izriet, ka šī pārejas pasākuma mērķis ir vienīgi atsevišķiem saimnieciskās darbības subjektiem, kuri līdz šim attiecīgajā federālajā zemē likumīgi piedāvāja loterijas internetā, ļaut pārkārtot savu darbību pēc tam, kad stājās spēkā aizliegums, kurš skar to sākotnējo darbību, un tas ir ierobežots ar vienu gadu, kas nevar tikt uzskatīts par nesaprātīgu minētajā perspektīvā.

109 Visbeidzot, ir arī jāuzsver, pirmkārt, ka no *GlüStV* 25. panta 6. punkta un *GlüStV AG* 9. panta izriet, ka minētajā pārejas laika posmā attiecīgajiem uzņēmumiem ir jāievēro vairāki nosacījumi saistībā ar nepilngadīgu personu un spēlētāju, kuriem [spēlēt] aizliegts, izslēgšanu, likmju ierobežojumiem, spēļu piedāvājuma noteikumiem un izplatību, kā arī sociālo pasākumu īstenošanu, un, otrkārt, ka Šlēsvigas—Holšteinas federālā zeme Tiesā ir norādījusi, ka minētā pārejas pasākuma priekšrocības var bez diskriminācijas izmantot visi uzņēmumi, kurus tas, iespējams, var skart.

110 Līdz ar to nešķiet, ka šāds pārejas laika posms, kuru šķietami pamato tiesiskās drošības apsvērumi (pēc analoģijas skat. 2008. gada 17. jūlija spriedumu lietā C-347/06 *ASM Brescia*, Krājums, I-5641. lpp., 68.–71. punkts), varētu ietekmēt azartspēļu

piedāvājuma internetā aizlieguma pasākuma atbilstību un tā spēju sasniegt vēlamos leģitīmos mērķus (pēc analoģijas — attiecībā uz īslaicīgu izņēmumu no aizlieguma aptiekas pārvaldīt personām, kuras nav farmaceiti, — skat. 2009. gada 19. maija spriedumu apvienotajās lietās C-171/07 un C-172/07 *Apothekerkammer des Saarlandes* u.c., Krājums, I-4171. lpp., 45.–50. punkts).

111 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uz ceturto uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka EKL 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru ir aizliegts azartspēles rīkot un to starpniecības pakalpojumus veikt internetā, lai novērstu pārmērīgus izdevumus saistībā ar spēlēm, cīnītos pret atkarību no tām un aizsargātu jauniešus, principā var tikt uzskatīts par piemērotu šādu leģitīmu mērķu sasniegšanai, pat ja šādu spēļu piedāvājums, izmantojot tradicionālākus līdzekļus, joprojām tiek atļauts. Apstāklis, ka šādam aizliegumam tiek piemērots pamata lietā aplūkotais pārejas pasākums, nevar padarīt šādu minēto aizliegumu par neatbilstīgu.

Par tiesāšanās izdevumiem

112 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) EKL 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka uzņēmums, kurš, izmantojot internetu, vēlas piedāvāt sporta derības dalībvalstī, kurā tas nav reģistrēts, netiek

atbrīvots minētās tiesību normas piemērošanas jomas tikai tādēļ vien, ka minētajam uzņēmumam nav atļaujas, ar kuru tam tiktu ļauts šādas derības piedāvāt personām, kuras atrodas tā reģistrācijas valsts teritorijā, bet gan vienīgi atļauja piedāvāt šos pakalpojumus personām, kuras atrodas ārpus minētās teritorijas;

2) EKL 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā gadījumā, ja sporta derību un loteriju jomā ir ieviests reģionāls valsts monopols ar mērķi novērst pamudināšanu uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēli un cīnīties pret atkarību no tām un ja valsts tiesa konstatē, ka vienlaicīgi:

— privāti uzņēmēji, kuriem ir atļaujas, var izmantot citu veidu azartspēles, un ka

— attiecībā uz citu veidu azartspēlēm, uz kurām neattiecas minētais monopols un kurām turklāt ir lielāka atkarības riska iespēja nekā spēlēm, uz kurām attiecas šis monopols, kompetentās iestādes īsteno piedāvājuma paplašināšanas politiku nolūkā attīstīt un stimulēt dalību spēlēs, īpaši, lai palielinātu peļņu no tām,

minētā valsts tiesa var pamatoti uzskatīt, ka šāds monopols nav piemērots, lai nodrošinātu mērķa veicināt spēļu iespēju samazināšanu un saskaņoti un sistemātiski ierobežot darbību šajā jomā sasniegšanu.

Apstāklim, ka azartspēles, uz kurām attiecas minētais monopols, un šie citi azartspēļu veidi attiecīgi ietilpst reģionālo iestāžu kompetencē un federālo iestāžu kompetencē, šajā ziņā nav nozīmes.

3) EKL 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā gadījumā, ja dalībvalstī ir ieviesta sistēma, saistībā ar kuru ir jāsaņem iepriekšēja administratīvā atļauja dažādu veidu azartspēļu piedāvāšanai, šāda sistēma, kas ietver atkāpi no minētajā tiesību normā garantētās pakalpojumu sniegšanas brīvības, var atbilst prasībām, kuras izriet no šīs tiesību normas, vienīgi ar nosacījumu, ka tā ir pamatota ar nediskriminējošiem un iepriekš zināmiem objektīviem kritērijiem, lai nodrošinātu, ka valsts iestāžu rīcības brīvības izmantošana tiek ierobežota tādā veidā, lai to nevarētu izmantot patvaļīgi. Turklāt jebkurai personai, uz kuru attiecas ierobežojošs pasākums, kurš balstīts uz šādu aizliegumu, jābūt iespējai izmantot efektīvus tiesību aizsardzības līdzekļus;

4) EKL 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru ir aizliegts azartspēles rīkot un to starpniecības pakalpojumus veikt internetā, lai novērstu pārmērīgus izdevumus saistībā ar spēlēm, cīnītos pret atkarību no tām un aizsargātu jauniešus, principā var tikt uzskatīts par piemērotu šādu leģitīmu mērķu sasniegšanai, pat ja šādu spēļu piedāvājums, izmantojot tradicionālākus līdzekļus, joprojām tiek atļauts. Apstāklis, ka šādam aizliegumam tiek piemērots pamata lietā aplūkotais pārejas pasākums, nevar padarīt šādu minēto aizliegumu par neatbilstīgu.

[Paraksti]